

Zo kan Nederland het recht op huisvesting waarmaken

Politiek en beleid VN-rapporteur doet 65 concrete aanbevelingen waarmee Nederland het recht op adequate huisvesting beter kan beschermen en realiseren.

VN-Rapporteur Balakrishnan Rajagopal bezocht in december 2023 de Tweebosbuurt in Rotterdam.

Het rapport gaat dieper in op de voorlopige conclusies die Rajagopal deed na afloop van zijn tiendaagse werkbezoek aan Nederland in december vorig jaar. Bij zijn analyse van de wooncrisis in Nederland voegt hij nu 65 aanbevelingen om het mensenrecht op adequate huisvesting beter te kunnen beschermen en realiseren.

‘De aanbevelingen van de VN-rapporteur zijn een zeer grondige en volledige lijst van wat de Nederlandse overheid moet doen om het recht op wonen daadwerkelijk te verwezenlijken’, reageert mensenrechtenjurist Jan de Vries op LinkedIn. Met zijn rapport biedt de VN-rapporteur niet alleen de overheid maar ook maatschappelijke spelers en marktpartijen handvatten om te werken aan beter woonbeleid.

Huisvesting als beleidsdoel is te mager

Volgens Rajagopal, in het dagelijks leven Hoogleraar recht en ontwikkeling in de VS, wordt huisvesting in Nederland momenteel vooral benaderd als een beleidsdoel, in plaats van als een beschermd mensenrecht. En daar gaat het volgens hem fout, zo legt hij uit in een interview in het Woonbondtijdschrift Huurpeil.

Afdwingbaar recht

Het volstaat niet om te zeggen dat 'bevordering van voldoende woongelegenheden [een] voorwerp van zorg der overheid [is]', zoals artikel 22.2 van de Grondwet luidt. 'Het recht op huisvesting als individueel en afdwingbaar recht wordt hierin niet erkend', beaamt het College voor de rechten van de mens in een reactie.

"Het is de plicht van de staat om het recht op adequate huisvesting voor iedereen te respecteren, te beschermen en te vervullen. Niemand mag uit zijn huis worden gezet of zijn huis gesloopt zien worden, zonder dat er gezorgd is voor adequate alternatieve huisvesting en alleen na een rechterlijke uitspraak"

De tekst die de VN-Rapporteur voorstelt voor in de Nederlandse Grondwet, 5 maart 2024.

Reactie Nederland

Paul Bekkers, de Nederlandse permanente vertegenwoordiger bij de VN, noemde in zijn reactie deze week het voorstel om de Grondwet te wijzigen 'erg ingrijpend'. Verder kondigde hij aan dat Nederland het rapport en de aanbevelingen ter harte zal nemen. Minister voor volkshuisvesting De Jonge heeft aangegeven 'in de loop van mei' naar de Tweede Kamer te komen met een reactie op het rapport. Daarin neemt hij ook zijn antwoorden mee op Kamervragen die Merlien Welzijn (NSC) al had gesteld na de slotverklaring van de rapporteur in december.

Bijzondere aandacht stedelijke vernieuwing

Rajagopal besteedt bijzondere aandacht aan sociale huisvesting en stedelijke vernieuwing. Al in 2021 sprak hij in een *Communique* zijn zorgen uit over mogelijke mensenrechtenschendingen bij de grootschalige herstructurering van de Tweebosbuurt in Rotterdam.

Betekenisvolle zeggenschap bewoners

Rajagopal bezocht in december niet alleen de Tweebosbuurt maar ook andere wijken in het land waar sloop-nieuwbouwprojecten tot conflicten leidden tussen bewoners en woningcorporaties (en gemeenten). De rapporteur vindt dat inwoners in een vroeg stadium geïnformeerd moeten worden over plannen voor vernieuwing of verduurzaming van hun wijk en woningen. Ze moeten ook de kans krijgen de besluitvorming te beïnvloeden.

"Zorg ervoor dat zowel gemeenten als woningbouwverenigingen vroegtijdige en betekenisvolle communicatie, participatie en overleg opvoeren, vooral over belangrijke beslissingen zoals stadsvernieuwing, en zorgen voor volledige verantwoording en transparantie jegens de bewoners die zij moeten dienen"

Aanbeveling VN-Rapporteur Balakrishnan Rajagopal, 5 maart 2024

Bij conflicten in de sociale huursector zouden lokale ombudsmannen een bemiddelende rol moeten krijgen, adviseert de rapporteur ook.

Andere aanbevelingen

Verder deed de rapporteur tal van soms zeer gedetailleerde aanbevelingen op andere terreinen. Een selectie.

- Geef gemeenten meer zeggenschap over de hoogte van lokale huurprijzen.
- Leg boetes op aan vastgoedspeculanten die woningen leeg laten staan voor (toekomstige) winst.
- Versterk preventie van dakloosheid.
- Schaf het zelfredzaamheids criterium en regiobinding af als voorwaarden voor toegang tot ondersteuning en huisvesting voor dakloze mensen.
- Geef ook middeninkomens toegang tot sociale huur.
- Zorg voor passende remedies en herstel voor slachtoffers van de gasboringen in Groningen en werk aan herstel van hun gemeenschappen.
- Laat universiteiten niet méér studenten aannemen dan er te huisvesten zijn in de regio van de universiteit.
- Zorg voor betere omstandigheden in asielzoekerscentra en stop met het voortdurend doorplaatsen van asielgezinnen met kinderen.
- Zorg ervoor dat ouderlijke voogdij nooit wordt ontnomen uitsluitend omdat een gezin het risico loopt dakloos te worden, ook niet voor migranten zonder papieren.
- Hef het kraakverbod op en verbied anti-kraak.
- Stimuleer coöperatief wonen en bottom-up woningbouw.
- Zorg voor woonzekerheid en voldoende locaties voor woonwagengewoners.

Bron: Woonbond
7 maart 2024